

Ja, wat dan ?! Kappen met ons blad *Onder d'n Kroezeboom*? Daarover valt natuurlijk niet te denken. Een verenigingsblad is onmisbaar; het is een bindmiddel tussen de leden onderling, het houdt de club bij elkaar en zorgt voor de hoognodige bekendheid naar buiten. De **historische vereniging Old Reurle** is een degelijke vereniging, een mededelingenblad van vier uitgaven per jaar is volstrekt geen buitensporigheid. Met een ledental van meer dan tweehonderd moet het toch mogelijk zijn, elke drie maanden de pagina's vol te krijgen ?

Toegegeven: het schrijven van een artikeltje gaat niet helemaal vanzelf. Naar een onderwerp moet misschien worden gezocht. Maar wellicht herinnert U zich een merkwaardige gebeurtenis of ontmoeting, een opmerkelijke ontwikkeling of werkwijze, in of buiten Ruurlo, die zich in het verleden afspeelde en, vergeleken met de tegenwoordige situatie, stof kan geven tot een lezenswaardig verhaaltje. Ook een artikel in één of ander blad kan tot zoiets leiden. En zijn er onder U spoorzoekers die aan stamboomonderzoek doen? Mogelijk hebt U daarbij verrassende ontdekkingen gedaan die voor anderen aardig zijn om te lezen en bovendien tot inspiratie en aanmoediging kunnen dienen. Voor zo'n stukje is het echt niet nodig, diepgaande en tijdrovende archiefstudies te verrichten.

Dan is er nog iets. Gesteld: U hebt een onderwerp, maar ziet tegen het schrijven op. Heel begrijpelijk! Niet voor iedereen geldt, wat ik in de examentijd, tijdens het gesprek over het maken van een opstel Nederlands, eens een tiener hoorde zeggen: "Je begint gewoon, dan komt de rest vanzelf!"

Komt U dan met uw idee bij de voorzitter, dan ontstaat onder gezamenlijk overleg een ook voor anderen leesbaar resultaat. Laten we bedenken dat de redactie er niet is om het blad vol te schrijven, maar om samen met anderen een bruikbare vulling te krijgen.

Onder d'n Kroezeboom zal tot bloei komen !!

In de eerste plaats denken wij dan aan de fraaie opslagplaats voor hooi, niet weg te denken bij elke boerderij. Deze opslagplaats werd echter niet alleen voor hooi gebruikt; er zijn vele types "Hooibergen", wij kunnen beter schrijven van "Kapbergen" en ik zal de verschillende types summier beschrijven met de diverse benamingen er voor.

Dat de "Kapbergen" vrijwel niet meer terug te vinden zijn in het landschap heeft diverse oorzaken. De moderne landbouw heeft meer baat bij kuilvoer van gras of mais. En dan is er de dure kap van stro, nu veelal vervangen door golfplaat, en de roedes van eikenhout zijn ook aan slijtage onderhevig, vooral bij de grond en daar waar zij uit het dak komen. Ook is de berging nog zelden voor hooi of stro, er wordt immers nauwelijks meer rogge verbouwd! Ze dient nog wel eens als bergplaats voor kleine landbouwwerktuigen of b.v. brandhout.

De éénroedige kapberg met ronde of vierkante kap, vooral in gebruik in akkerbouwgebieden in de Achterhoek werd ook wel zaadberg genoemd. De ongedorste rogge werd hier tijdelijk opgeslagen en na het dorsen kwam het stro van de rogge hier terug. Sinds het gebruik van de dorsmachine is dit uiteraard verleden tijd geworden. Zoals bij alle kapbergen kan de kap op de gewenste hoogte gesteld worden.

De meerroedige kapbergen tot zeven aan toe! Meestal gaat het om de vierroedige kapberg in gebruik voor hooi in grasland-gebieden of op gemengde bedrijven.

De kapberg op tasvloer, circa een meter boven de grond, werd vooral gebouwd in gebieden, die regelmatig overstroomden.

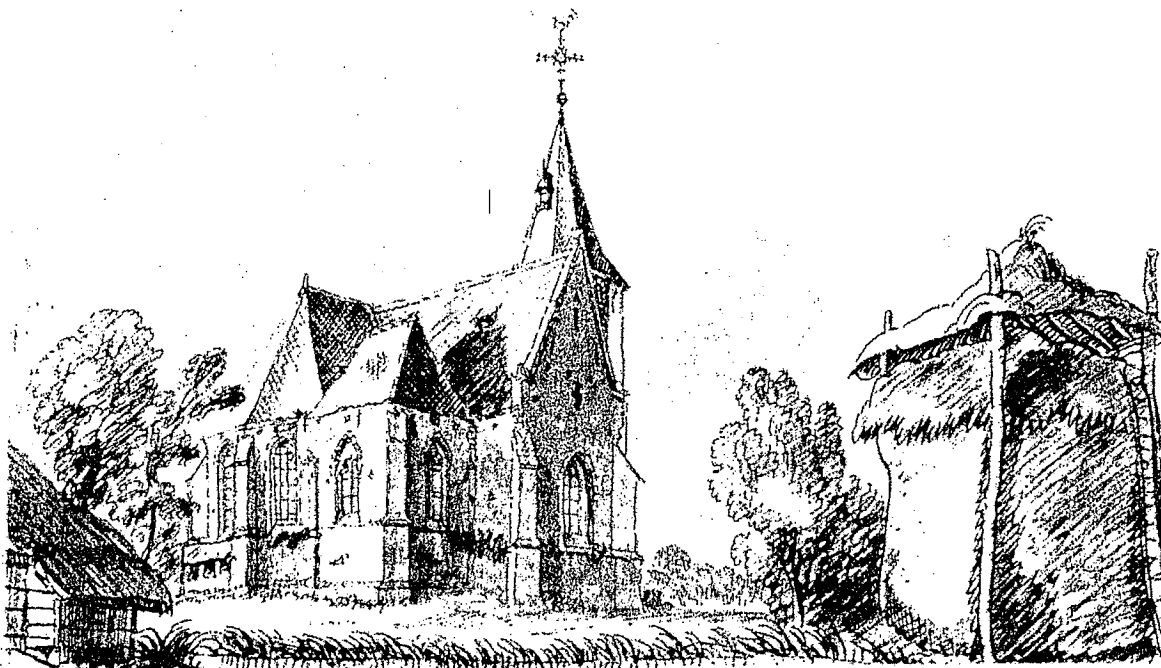
De Steltenberg of Hooi-Schöppe heeft een verhoogde tasvloer voor het hooi en waaronder zich een schuur bevindt voor klein vee.

De Bergschuur heeft ook een verhoogde tasvloer voor het hooi of stro, waaronder zich een berging voor gereedschap voor de landbouw bevindt.

Wie benieuwd is naar de afbeeldingen van deze nostalgische herinneringen als sieraden in het landschap zal ze voornamelijk vinden in het boek in onder vermelde bron.

Bronnen: A. Goutbeek en Dr. E. Jans "Hooibergen in Oost Nederland", Kampen 1988.
F. Toevank, Ruurlo.

x. Dorp Huisveld, by Kappels, d'14. Septemb. 1743

P A S P O O R T.

KONINGRIJK DER NEDERLANDEN.

Ingevolge magtiging van het DEPARTEMENT VAN OORLOG, d.d. 11 December 1861, n° 518, verleent de Kommanderende Officier van het 6^e Regiment Infanterie, bij deze, PASPOORT aan den *Albaan*

Josephus Albertus zoon van *Josephus Albertus* en van *Henriëtte Pasmans*, geboren te *Beveland*, provincie *Gelmerland*, den 8sten December 1843; laatst getrouwd te *Beveland*; lang 1ste met. 6 dec. 1 cent. 4 mill.; aangezicht *graal*, voorhoofd *breed*, oogen *blauw*, neus *groot*, mond *klein*, kin *klein*, haar *blond*, wenkbrauwen *ruw*, merkbare teekenen *geen*, stamboek n° 5194, en zalks uithoofde van *geen* militaire dienstdadigheid.

Staat van dienst.

Gedane veldtogten, bekomen wonden, bijzondere daden, ecreteekenen.

Don 12 Mei 1865, ingedeeld als blaauwvoornader, met 1ste klasse Josephus Albertus, pers. van de lichte van 1868 met de demarke (Duitsche) in Gelmerland in den 11^{den} Dec. 1869. Don 16 Julij 1869 met groot verlof. Don 21 Julij 1869 bij het 4de Regt. Infanterie. Don 26 September 1869 met groot verlof.

Met bovengemelden persoon is afgerekend en aan hem tot saldo van Rekening uitbetaald de som van *schillingen*, welke hij verklaart te hebben ontvangen. Alle burgerlijke en militaire autoriteiten worden verzocht genoemden gepasporteerde vrij en ongehinderd te laten passeren, en hem, zoo noodig, hulp en bijstand te verleenen.

Handteekening van den gepasporteerde, *J. A. Pasmans*

Te *Beveland*, den 11^{den} Mei 1860. *De Kolonel, J. A. Pasmans*

51214

CERTIFICAAT VAN GOED GEDRAG.

(1) *Regiment Infanterie*

De Commanderende Officier van gemeld korps verklaart, bij deze, dat de gepasporteerde (2) *Soldaat*
Hendrik Visschers zich, gedurende zijn dienstdtijd, goed heeft gedragen.

Te *Breda*, den *11* *maai* 1873.
De Commandant

(1) Benaming van het korps.
(2) Hoedanigheid, voornaam en naam.

Ook dit is historie. In de 19e eeuw kon je voor je militaire dienstplicht nog voor een gekochte plaatsvervanger zorgen.
In dit geval betreft het de gehuwd soldaat Hendrik Visschers uit Borculo. Hij was zoon van Derk (Visschers) en Hendrika Pasman.
Hij "verving" Johannes Josephus Kuipers uit Zutphen.
Na het beeindigen van zijn dienstplicht kreeg hij een paspoort met een bewijs van goed gedrag én nog achttien gulden vierenzestig en een halve cent toe.
Er si dus wel wat veranderd in ruim honderd jaar. Het soldij is enigzins aangepast. Staks ook de dienstplicht ?

Het origineel van bovenvermelde documenten is in het bezit van één van onze leden. Mocht U interesse hebben dit te bekijken, dan kunt U mij altijd bellen.

A.P.J. van Heck.

RUURLO, EEN ECONOMISCH-SOCIOGRAFISCH ONDERZOEK.

Hieronder het tweede en tevens laatste gedeelte van de verkorte samenvatting van dit rapport uit 1952.

DE LANDBOUW.

Uit het uitvoerig onderzoek naar de landbouw is gebleken, dat zich hier enkele belangrijke knelpunten voordoen, welke een gezonde ontwikkeling van de landbouw in de weg staan. De belangrijkste problemen zijn de te kleine bedrijven, de traditionele bedrijfsvoering en de slechte verkaveling.

Wat de kleine bedrijven betreft, hiervan geven de volgende cijfers een indruk: In Ruurlo zijn bijna 600 bedrijven, welke groter zijn dan 1 ha; hiervan is 74% kleiner dan 10 ha en 33% kleiner dan 5 ha. De moeilijkheid voor de kleine bedrijven is nu, dat er een wanverhouding bestaat tussen het aantal arbeidskrachten en de beschikbare oppervlakte cultuurgrond. Per ha is het aantal arbeidskrachten op de kleine bedrijven meer dan 3 x zo groot als op de grote bedrijven! Hoewel de boeren op de kleine bedrijven door intensivering - vooral door het aanhouden van meer melkvee per ha - hebben getracht om hun arbeid zoveel mogelijk productief te maken, ligt het inkomen per arbeidskracht op deze bedrijven nog belangrijk lager dan op de grote. Het valt dan ook niet te verwonderen, dat vele grondgebruikers op de kleine bedrijven door het uitoefenen van een nevenberoep aanvullende kosten trachten te verkrijgen.

Bedrijven in ha	Aantal volwaardige arbeidskrachten		Arbeidsbehoefte in standaarduren	
	per bedrijf	per ha	per bedrijf	per ha
1— 5	1,5	0,40	2590	700
5—10	2,0	0,27	4150	560
10—15	2,6	0,22	5960	490
15—20	3,1	0,18	7630	450
Groter dan 20 ha	3,2	0,14	9560	410

Naar onze mening is het vraagstuk van de kleine bedrijven ten dele onoplosbaar. omdat op een bedrijf in de regel tenminste de arbeidskracht van de boer volledig emplooi zal moeten vinden, hetgeen op de kleinste bedrijven niet mogelijk is. Aan de andere kant evenwel hebben de boeren op de kleine bedrijven nog niet alle mogelijkheden gebruikt, welke hun ten dienste staan. De bedrijfsvoering op de kleine bedrijven is nog te veel afgestemd op die van de grote bedrijven. Het kleine bedrijf is in vele gevallen een verkleinde uitgave van het grote bedrijf, zoals blijkt uit de cijfers over de varkens- en kippenstapel, de inscharringsdichtheid, de verhouding bouwland - grasland en het gebruik van het bouwland. Economisch gezien is dit niet juist, integendeel. Het kleine bedrijf zal er naar moeten streven om een eigen bedrijfsstijl te ontwikkelen en zich geheel los te maken van hetgeen de grote bedrijven te zien geven. Het is vooral daarom, dat een nauwe aansluiting van de kleine bedrijven bij de Vereniging voor Bedrijfsvoorlichting een gebiedende eis is.

In de tweede plaats is het vraagstuk van de traditionele bedrijfsvoering genoemd. Het kan niet worden ontkend, dat de bedrijfsvoering in Ruurlo (en een groot aantal gemeenten in de Achterhoek) traditioneel is. Dat wil zeggen, dat de aanpassing van de bedrijfsvoering aan de zich steeds verder ontwikkelende landbouwtechniek en de wisselende economische omstandigheden niet in voldoende mate en met voldoende snelheid plaats vindt. Hierdoor ontstaat het gevaar, dat de welvaart van de boerenbevolking in Ruurlo achterblijft bij die in andere gebieden. Het is hier evenwel niet de plaats om uitvoerig in te gaan op de verschillende punten van de bedrijfsvoering, welke op vele bedrijven nog belangrijk kunnen worden verbeterd. Daarover kan de Voorlichtingsdienst U het best adviseren.

Dat de verkaveling in bepaalde gedeelten van de gemeente veel te wensen overlaat en een verdere ontwikkeling van de landbouw in de weg staat, is algemeen bekend. Ook de aanvragen voor ruilverkaveling wijzen hierop. Wel moet hier met nadruk worden gezegd, dat een ruilverkaveling alleen dan voor de boeren voordelig is, als zij ook inderdaad gebruik maken van de door de ruilverkaveling geschapen mogelijkheden. Indien men na de gereedkoming van de ruilverkaveling het bedrijf op de oude voet voortzet en de bedrijfsvoering niet afstemt op de nieuwe mogelijkheden, is het welhaast zeker, dat de boer geen vruchten zal plukken van het door hem uitgegeven geld. Tenslotte willen wij hier nog een opmerking maken over de boerenzoons, die straks zelfstandig boer zullen worden.

Uit het onderzoek is gebleken, dat zij vaak niet in de gelegenheid zijn om te komen tot een zo **volledig mogelijke ontplooiing** van de in hen aanwezige energie en kennis, zulks door de zeer sterke invloed, welke de oudere generatie op de gang van zaken heeft. Deze toestand moet in een gezonde samenleving als ongewenst worden beschouwd. Hiermede willen wij niet bepleiten, dat men de jonge generatie in alles zijn gang moet laten gaan, maar wel dat men hen o.a. op het gebied van de bedrijfsvoering meer de gelegenheid moet geven om de nieuwere inzichten in praktijk te brengen. In het landbouwbedrijf te Ruurlo liggen naar onze mening nog goede mogelijkheden, mits men er zoveel mogelijk naar streeft, om in alle opzichten "bij" te blijven. Dit wil evenwel nog niet zeggen, dat de landbouw als bron van werkgelegenheid voor de toekomst nog perspectieven biedt. Integendeel, vele bedrijven zijn thans reeds overbezet met arbeidskrachten, terwijl het stichten van nieuwe bedrijven door ontginning van woeste grond helaas niet meer mogelijk is. De bevolkingsaanwas kan in de toekomst derhalve in geen geval door de landbouw worden opgevangen.

DE ANDERE BESTAANSMIDDELEN.

Zoals wij hiervoor zagen, was de **industrie** na de landbouw het belangrijkste middel van bestaan voor de Ruurlose bevolking. Hierin werkten in 1950 ongeveer 335 personen. De industrie in de eigenlijke betekenis van het woord omvat slechts een 4-tal bedrijven. Of de stuwende industrie zich in Ruurlo in de toekomst belangrijk zal uitbreiden, valt met zekerheid moeilijk te voorspellen. Naar onze mening dienen de verwachtingen hierover niet al te hoog te worden gespannen.

In de beroepsgroep **Economische Diensten** zijn ongeveer 230 personen werkzaam, waarvan iets meer dan de helft in de handel (vooral in winkels) en de overigen in hetgeen men gewoonlijk "**verkeer**" noemt (autobusdiensten, spoorwegen, P.T.F., hotels, pensions, enz.). Over de ontwikkeling van deze merendeels verzorgende bedrijven dient men zich, zoals gemakkelijk valt te begrijpen, geen al te grote illusies te maken. Een uitzondering hierop vormt zeer waarschijnlijk het **vreemdelingenverkeer**. Hiervoor zijn nog goede ontwikkelingsmogelijkheden aanwezig. De **touristen**, die thans Ruurlo bezoeken kunnen in twee groepen worden onderscheiden. De eerste en grootste groep, welke verblijf houdt in de hotels en pensions is een rustig soort mensen, dat vaak jaar in jaar uit hetzelfde hotel bezoekt. Typerend voor deze groep is, dat het bezoek niet, zoals bij andere bezoekers veelal wel het geval is, sterk aan Augustus is gebonden. De tweede groep **touristen** bestaat uit personen, die vooral behoefte hebben aan goedkopere recreatie. Het kampeercentrum 't Sikkelder heeft door het bouwen van kleine vacantiehuisjes en door het geven van gelegenheid om tenten op te slaan in deze behoefte voorzien. Daar het in de lijn der verwachting ligt, dat de vraag naar goedkopere vakantie-oorden in de toekomst zal toenemen (vooral **touristen** uit Twenthe), kan, indien de nodige voorzieningen worden getroffen, deze tak van het vreemdelingenverkeer in Ruurlo van meer belang worden dan zij thans is.

De beroepsgroep **Sociale Diensten** (overheidsdiensten, onderwijs, erediensten en huishoudelijke diensten) draagt nagenoeg geheel een verzorgend karakter. In deze beroepsgroep werken in totaal 182 personen.

In het algemeen menen wij voor deze hierboven genoemde beroepsgroepen de conclusie te mogen trekken, dat zij door hun overwegend verzorgend karakter weinig verdere mogelijkheden bieden voor een vergroting van de werkgelegenheid in de toekomst.

WAT NU ?

De aandachtige lezer, die het betoog over zijn gemeente tot hier heeft gevolgd, zal hierin ogenschijnlijk weinig opwekkend nieuws hebben gevonden. Wij schrijven hier met opzet "ogenschijnlijk", want de situatie is niet zo somber als zij op het eerste gezicht wellicht moge lijken. Wij zullen dit hieronder nader uiteenzetten.

Met vrij grote zekerheid kunnen wij aannemen, dat de werkgelegenheid in Ruurlo in de toekomst slechts in een beperkte mate zal toenemen. De natuurlijke bevolkingsaanwas zal dus voor het grootste deel naar elders moeten vertrekken. Dit is echter een toestand, welke van oudsher kenmerkend is geweest voor Ruurlo en dit feit behoeft daarom op zichzelf genomen weinig zorgen te baren. Wel zijn de omstandigheden, waaronder de afvloeiing moet plaats vinden geheel veranderd.

In onze maatschappij wordt steeds meer de nadruk gelegd op de **geschoolde arbeid**, onverschillig of het nu de landbouw, industrie of een andere bedrijfstak betreft.

Dit in tegenstelling met de gang van zaken in het verleden, toen men zich vaak met alleen een lagere-schooldiploma in de zak een behoorlijk bestaan kon veroveren.

Uit deze veranderde omstandigheden zullen wij voor onze kinderen de nodige lering moeten trekken. Wij zullen er in de allereerst voor moeten zorgen,

dat onze kinderen, na de lagere school, een vakscholing ontvangen voor hun toekomstig beroep, onafhankelijk van het feit, of zij in Ruurlo werk zullen vinden of niet en onverschillig, welk beroep zij kiezen. Alleen hierdoor zal het hun mogelijk zijn om zich in de toekomst van een behoorlijk bestaan te verzekeren. Thans is het nog veelal zo, dat zij zonder behoorlijke opleiding de wereld in moeten trekken. Dat zij dan meestal niet in de best betaalde baantjes terecht komen zal niemand behoeven te verwonderen. Om de jongeren een vakscholing te laten volgen, zullen wij ons vroegtijdig met de vraag moeten bezighouden: "wat moeten onze kinderen worden en welke kansen liggen er voor hen in de verschillende beroepen?" Als Uw kinderen op het punt staan de lagere school te verlaten, moet U hierover reeds een beslissing hebben genomen.

Vele ouders zien zich voor de moeilijke vraag gesteld: "welk beroep?" Dit is begrijpelijk; onze moderne samenleving is zo onoverzichtelijk geworden, dat men de talloze beroepen en de mogelijkheden in elk beroep niet meer kan overzien. Wij willen U er dan ook op wijzen, dat er speciale instellingen bestaan, welke voorlichting geven op het gebied van de beroepskeuze. Wij bedoelen hier, hetgeen men met een geleerd woord "psychotechnisch onderzoek" noemt. Bij een dergelijk onderzoek tracht men met behulp van de moderne wetenschap aan te geven, voor welke beroepen iemand, op grond van karaktereigenschappen, verstandelijke vermogens enz, het meest geschikt is. Het gemeentebestuur kan U hierover nadere inlichtingen verstrekken.

Wij willen ons niet verhelten, dat de kwestie van de beroepskeuze hier wellicht eenvoudiger wordt voorgesteld, dan zij in feite is. In de eerste plaats doet de moeilijkheid zich voor, dat de jongeren na de vakscholing vaak op betrekkelijk grote afstand van de woonplaats moeten gaan werken. In verband met de weinig gevarieerde werkgelegenheid in Ruurlo zelf is dit evenwel een niet te vermijden noodzaak. Het tweede bezwaar, nl. dat de ouders hun kinderen liefst hetzelfde beroep als de vader zien bekleden, is van groter belang en doet zich vooral voor onder de boerenstand. Hierop willen wij iets dieper ingaan.

In het algemeen kan men stellen -en dat geldt niet alleen voor Ruurlo, maar voor haast alle agrarische dorpen op de zandgronden- dat niet meer dan één zoon per bedrijf boer kan worden. Immers het is in ons land niet meer mogelijk om nieuwe bedrijven te stichten, terwijl anderzijds het splitsen van bedrijven in de regel niet meer verantwoord is. Met deze feiten -hoe onaangenaam zij ook zijn- zal de boerenstand in Nederland terdege rekening dienen te houden, wanneer hij de toekomstmogelijkheden voor zijn kinderen onder ogen ziet. Uit het onderzoek bleek, dat op de grotere bedrijven in Ruurlo nog te veel zoons in de landbouw worden vastgehouden; gemiddeld waren er op elke 10 bedrijven groter dan 10 ha ongeveer 15 opvolgers! De gang van zaken in de landbouw is veelal zo, dat de zoons na de lagere school eerst een tijdlang in de landbouw werken. Na verloop van tijd, wanneer zij gaan inzien, dat de landbouw voor hen geen kansen meer beïdt, proberen zij in een andere bedrijfstak werk te vinden. Dit betekent, dat zij in feite als ongeschoolden op de arbeidsmarkt terechtkomen, met alle nadelige gevolgen van dien. Dat zulks niet in het belang is van deze zoons en de boerenstand als geheel, behoeft geen verder betoog.

Op de oorzaken, welke aan de huidige gang van zaken ten grondslag liggen, willen wij niet uitvoerig ingaan. De onbekendheid met de andere beroepen speelt hierbij o.a. een grote rol. Indien men in ieder geval in de landbouw wenst te blijven, dan kan de emigratie in vele gevallen nog uitkomst bieden. De emigratiegedachte heeft in Ruurlo nog weinig wortel geschoten en naar onze mening ten onrechte. De cijfers over het grote aantal geëmigreerde boeren in de laatste jaren bewijzen, dat op dit gebied zeer reële mogelijkheden bestaan.

Wij willen niet nalaten er op te wijzen, dat ook aan de vakopleiding van de zoons, die wel boer kunnen worden, nog wel het een en ander ontbreekt. Men zal er tenminste naar moeten streven, dat iedere boerenzoon de lagere landbouwschool bezoekt. Ook het lezen van vakbladen, het deelnemen aan voorlichtingsdagen en het organisatieleven kan nog belangrijk worden opgevoerd. Men bedenke, dat de tijd, welke hieraan wordt besteed, in de toekomst rijkelijk zijn vruchten zal afwerpen.

TOT BESLUIT.

In het voorgaande hebben wij getracht U een inzicht te geven in de achtergrond van het economische leven van de gemeente Ruurlo. Tevens hebben wij met enkele grove lijnen de toekomstige ontwikkeling aangegeven. Hierbij hebben wij de vinger gelegd op enkele feiten en verschijnselen, welke wellicht voor U van belang zijn.

Wij koesteren niet de illusie, dat voor U met deze regelen alle moeilijkheden zijn opgelost. Integendeel, dit boekje geeft niet meer dan simpele spoortekens bij enkele van de problemen, welke U tegen kunt komen. Ongetwijfeld zult U meer moeten weten om bepaalde moeilijkheden doeltreffend te kunnen oplossen. Wel kan worden gezegd, dat het in dergelijke bepaalde gevallen aan te bevelen is, zich om raad te wenden tot de besturen der Standorganisaties (G.M.v.L. - A.B.T.B. - C.B.T.B.) of der Vakbonden, waarbij men aangesloten is of zich toe aangetrokken voelt.

Betreft het zuiver landbouwkundige vragen of moeilijkheden dan is de Rijkslandbouwvoorlichtingsdienst het aangewezen adres.

EEN GOED VERKOOPER.

Een verhaaltje geschreven door Kerst Zwart.

De koopman Brand

uit Hameland

komt voor het eerst bij vloed aan 't strand
en ziet den badman water dragen
uit zee naar 't binnenbad.

"Dèn", zegt hij, "wil ik ens gaon vraogen,
waorum hi 't leaven zo geet waogen
an zee op 't natte pad."

De badmaan Staag

zegt op die vraag:

"'k Verkoop het water dag aan daag."

Daarna bij eb naar zee geloopt,
ziet Brand den badman weer,
als 't water is van 't strand gedropen.

"Wat", zegt hij, "kõn iej good verkoopen,
de zee is nog maor 'n meer!"

Noot Redactie: Ik vond deze bijdrage in het blad Eigen Haard uit 1890. Een uitgebreidere beschrijving vindt U in het boek Wandelingen door Nederland.

't Was een goede gedachte van de directie der Hollandsche Ijzeren Spoorweg-Maatschappij, eenige rijtuigen op hare lijnen te versieren met voortreffelijke fotografiën, door Brainich & Leusink te Arnhem genomen naar schoone landschappen en belangrijke gebouwen, te vinden in de streken waardoor en in de steden waarheen die oudste onzer spoorwegmaatschappijen landgenoot en vreemde voert. Als reclame ter opwekking om zulke streken en steden te bezoeken en aldus reizigers voor haar lijnen te winnen, kon de maatregel uitnemend dienst doen. 't Was een eigenaardige tooi voor de coupé's, en gedurende den rit was er iets te zien, wanneer het landschap daar buiten of het gesprek daar binnen de aandacht weinig bezig hield, althans indien het compartiment niet met het maximum van passagiers was opgevuld. Ook de bekwame fotografen zagen hun verdienstelijk werk onder de oogen van duizenden gebracht.

Minder navolgenswaard was de begeerlijkheid of baldadigheid, die aanstonds begon met de fotografiën te "moeren". Naar het schijnt werd de proef dan ook niet voortgezet. Tal van coupé's ontvingen 't haar toegedachte sieraad niet, en tal van afbeeldingen bleven in portefeuille. De uitgever van "Eigen Haard" heeft enkele photo's der fraaie verzameling in zijn bezit en wenscht nu en dan in dit tijdschrift eenige proeven daaruit mede te deelen. De welgeslaagde afbeeldingen uit den omtrek van Ruurloo openen de reeks. Wie die heerlijke landstreek kennen, zullen met genoegen enkele van haar schoone partijen weerzien. Wie haar niet kennen, mogen zich aangespoord gevoelen, er bij gelegenheid oog en hart te gaan verkwikken.

Ruurloo ligt in den Gelderschen Achterhoek. Die naam hoeft niemand af te schrikken. Integendeel, de Geldersche Achterhoek is aan schoonheden rijk, en was 't vroeger inderdaad een achterhoek in dien zin, dat hij, ver van de groote verkeerswegen, bij gebrek aan openbare vervoermiddelen moeielijk te breken was, thans is dit gansch anders geworden. De naam Ruurloo prijkt tegenwoordig meer dan eens in de spoorwegboekjes. Er is een station van de lijn Zutphen-Winterswijk en van de lijnen naar Hengelo en Enschede, naar Doetinchem en Zevenaar, zoodat Ruurloo op verschillende wijzen aan de hoofdwegen is verbonden, terwijl de stoomtram van Deventer over Lochem naar Borculo het dorp zelf wel niet aandoet, maar toch op niet grooten afstand langs Barchem loopt. Zoo is 't geenszins een nagenoeg ontoegankelijke achterhoek meer. In de laatste jaren is dan ook het vreemdelingenbezoek belangrijk toegenomen, niet geheel zonder schade voor den landelijke eenvoud en de weldoende kalmte, die er eertijds heerschten. Toch is 't een rustig, vriendelijk plekje gebleven, waar nevens gezellig samenzijn het genot der eenzaamheid nog ruimschoots kan worden gemaakt.

Aan een der belangrijkste eigenaardigheden van Ruurloo herinneren de afbeeldingen niet. Het plechtige, wilde bosch, waarvan de heerlijkheid gelukkig niet geschonden werd door de spoorbaan, die langs zijn zoom werd gelegd - het zg. "Oerwoud" met zijn fantastisch door- en ineengewassen eiken, beuken en dennen, zijn spookachtige doode stammen en takken, zijn weelderigen opslag van hulsten en ander onderhout, zijn met mos en varens en allerlei kostelijk onkruid bedekten bodem, zijn weinige, ten deele met gras begroeide wegen en paden - het lustoord voor landschapschilders, waarin de menschenhand niet veel, hoewel wat meer dan vroeger, heeft opgeruimd en opgeknapt - dit plechtige, wilde bosch is in de verzameling niet vertegenwoordigd. Heeft de fotograaf gevoeld, dat het te hoog was voor zijn kunst, dat de levende menschenziel alleen mag beproeven, iets van die heerlijkheid weer te geven op het doek, waaruit iets van die ziel in het werk moet spreken?

Maar de fotograaf gaf de groote laan tusschen het dorp en het kasteel, althans een gedeelte ervan, genomen van het punt waar de spoorbaan haar snijdt. Het station ligt een weinig rechts; rechtuit, aan het einde der hooge laan, schijnt de zon op het nog vrij nieuwe, voortreffelijke logement "Het Wapen van Ruurloo", waar moeder Binsbergen 't haar gasten zoo recht naar den zin wist (en gelijk wij vertrouwen nog wel weet) te maken. Het eigenlijke dorp met de Hervormde kerk ligt daarachter en is door de kruinen van het geboomte verborgen. De toren, tusschen de stammen te zien, is die van de fraaie, ook tamelijk nieuwe R.C.kerk. Aan de linkerhand, buiten de grens der plaat, vindt men op eenigen afstand het wilde bosch,

waarheen niet ver van het logement een breede zandweg leidt. Tusschen het logement en de R.C.kerk, aan een met zware boomen beplanten zijweg, vond men eertijds het logement "Het witte paard", een eenvoudig maar, onder hetzelfde bestuur als het tegenwoordige familiehotel, alle billijke eischen die aan het Ruurloo dier dagen gesteld mochten worden, bevredigend - en daarnaast de smidse, de vermaarde smidse

De groote laan te Ruurloo.

Naar een photographie van de firma BRAINICH & LEUSINK te Arnhem.

vervallen, onogelijk, "een brake", maar voor den schilder verrukkelijk, aan wier schoonheid menig kunstenaar zijn hart heeft opgehaald en zijn penseel heeft gewijd. De nieuwe tijd, die voor Ruurloo gekomen is, gedoogde 't behoud van zulk een cavaille niet bij den ingang van het nette, welvarende dorp, gelijk hij de verandering van de eenvoudige dorpsheerberg in een meer modern hotel onvermijdelijk met zich bracht. En is 't geen zinnebeeld van dien nieuwen tijd, dat de spoorbaan het dorp afscheidt van het oude huis der heerlijkheid? Zijn 't niet als twee werelden aan weerskanten van de ijzeren tweelingslijn, die de trotsche eikenlaan, de verbinding tusschen dorp en kasteel doorsnijdt?

Gaat men, van het station komende, niet rechtsom naar het hotel, maar links, dan komt men op het gebied waar sedert eeuwen de Heeren van Roderlo zetelden. Het heerenhuis vertoont zich op eenigen afstand van den weg, recht tegenover een uitnemend schoone, breede laan, in vroeger dagen de oprijlaan van het huis, waardoor thans de groote rijksweg leidt. Uit deze laan kan men langs een zandweg door de korenvelden, of iets verder door ten deele deele nieuw aangelegde bosschen, het wilde bosch en daardoor weer, na een aangename wandeling,

Het Huis te Ruurloo.

Naar een photographie van de firma BRAINICH & LEUSINK te Arnhem.

het dorp bereiken. Vertegenwoordigt het Huis te Ruurloo de oude maatschappelijke toestanden, 't ontkwam toch geenszins aan den invloed van den nieuweren tijd. Er is zeker niets meer over uit de dagen, toen Bezelinus de Ritherlo, in 't begin der 12de eeuw, er woonde op zijn eigen goed, als een dier vrije grondbezitters, waaraan de Graafschap zoo rijk was, toen de Heer van Zutphen hen nog niet zoover boven 't hoofd was gewassen. En zeker is er ook wel geen steen meer over van den hof, dien Steven van Roderlo,

thans als verreweg de meesten zijner standgenooten dienstman des graven van Gelder geworden in 1325 als een zadelleen ten Zutphenschen rechte hield, te verheergewaden met een gezadelden hengst. Als de Twenthenaren nog als van ouds in de Graafschap kwamen plunderen en branden, niet lang zou het tegenwoordige huis een gewapenden aanval weerstaan en niet veel bescherming zou 't zijn onderzaten verleen, al ligt het nog in zijn grachten met bruggen en torens. De grachten zijn tot sierlijke vijvers vergraven.

Geen valbrug kan meer worden opgetrokken om den vijand te keeren. Geen grimmige muren en sterke poorten sluiten den ruimen voorburcht meer af, in een smaakvol aangelegd plein met bloemperken en prachtig geboomte en stalgebouwen veranderd. Het deftige, wel wat stijve front met de steenen brug en den zwaren vierkanten hoektoren, waarboven uit het koepeldak een slank lantarentorentje oprijst, dagteekent uit het einde der 17de eeuw. Van nog veel nieuwer tijd, een vijf-entwintig jaren misschien, is het ranke torentje tegen den gerestaureerden zijgevel. Het oudste van het gebouw is de toren aan den veel onregelmatiger en schilderachtiger achtergevel, die het jaartal 1576 draagt. Destijds behoorde 't aan Jacob van Heeckeren, een lid van het wijdvertakte geslacht, dat in 1420 huis en grond had gekocht en tot op dezen tijd heeft bezeten, behoudens de jaren 1686 tot 1724, toen de heerlijkheid na het kinderloos overlijden van Wigbolt van Heeckeren, ten gevolge van een proces was toegewezen aan Schimmelpennincks van der Oije, tijdens wier bezit het vervallen kasteel grootendeels werd vernieuwd.

De toevloed van vreemdelingen sedert de opening der spoorlijn schijnt ook hier de baldadigheid te hebben gebracht, waardoor de vrijheid om onverzeld in het schoone, uitgestrekte park met zijn trotsch geboomte, zijn rijke bloemperken en zijn fraaie waterpartijen rond te wandelen, moest worden beperkt. Eertijds was 't voldoende, den toegang te vragen bij den ingang van 't kasteel. Dat verlot werd nooit geweigerd en geen geleide was noodig. Maar van die onbekrompen vrijgevigheid werd misbruik gemaakt. Niet alleen werden bloesems van de oranjeboomen geplukt, maar gansche takken werden moedwillig afgerukt en schoone boomen geschonden. Tegenwoordig kan het park slechts onder het geleide van den tuinbaas worden bezichtigd.

Van binnen is het huis, door de baronesse Van Heeckeren van Kell bewoond, niet te zien. Naar men zegt zijn er belangrijke familieportretten, waaronder dat van Theodoor, baron van Neuhoff, die, na in 1736 enkele maanden als koning van Corsika geregeerd te hebben, hier een tijd lang moet hebben vertoefd en er, volgens de overlevering, een knecht heeft doodgeslagen.

Aan het slotpark grenst een der eigenaardige sieraden van het Geldersche landschap, de oude watermolen, zoo vriendelijk uitkomend onder het prachtige eikenhout en zijn witte muren en roode daken spiegelend in het heldere water aan zijn voet. Bij een langer verblijf biedt Ruurlo den gasten van het hotel overvloed van groote en kleine wandelingen en uitstapjes in den omtrek aan, maar ook de bezoeker, die

De Watermolen te Ruurlo.

Naar een photographie van de firma BRAINCH & LEESINK te Arnhem.

zich maar enkele uren tusschen een paar treinen kan ophouden, vindt er gelegenheid dien tijd uitstekend te besteden en een plekje te leeren kennen, dat in zijn heerlijk bosch, zijn statige lanen, zijn deftig kasteel met het daaraan grenzende smaakvolle park, en zijn vriendelijke bouwakkers in niet al te grooten kring vereenigd, een rijkdom van afwisselend schoon te zien en te genieten geeft.